

לא רק מתווכת: האינטרס המצרי בעצירת המלחמה עם איראן

אופיר וינטר ויהודה דיסקין | גיליון 2139 | 12 במאי 2026

בשעה שפקיסטן הובילה לאורך המלחמה את התיווך להפסקת אש בין ארצות הברית לאיראן, מצרים שימשה גם היא שחקנית פעילה – אף אם משנית – במהלכים. לנגד עיניה עמד החשש מהשלכותיה השליליות של המלחמה על יציבותה הכלכלית ועל מאזן הכוחות האזורי. מצרים נטלה חלק במאמצי התיווך במסגרת מנגנון תיאום מרובע חדש – לצד פקיסטן, ערב הסעודית וטורקיה – מתוך שאיפה לגבשו לקוורטט ערבי-אסלאמי שימנף את כוחן המדיני, הכלכלי והדמוגרפי של המדינות החברות בו וייצור משקל נגד לישראל ולאיראן. אם מנגנון מרובע זה אכן יתבסס ויוסיף לפעול לאורך המלחמה ובעקבותיה כגוש אזורי לכיד, ובהיעדר התאמות נדרשות במדיניות הישראלית הנוכחית, תגדל הסכנה להתגברות המתחים בין ירושלים לקהיר ולהעמקת בידודה האזורי של ישראל.

מפתיחת מלחמת "שאגת הארי" קראה מצרים לדה-אסקלציה ולפתרונות דיפלומטיים וחתרה להשגת הסכם הפסקת אש ולמניעת קריסתו. על פי [דיווחים](#) בתקשורת הבינלאומית, קהיר מילאה תפקידים משלימים במאמצים לגשר על הפערים בין וושינגטון לטהראן בדרך להסכם הפסקת האש. הנשיא ושר החוץ המצרים [שוחחו](#) עם מקביליהם בטהראן ובוושינגטון, בעוד שהמודיעין המצרי [פעל בערוץ אזורי](#) מול משמרות המהפכה במטרה לקדם את המשא ומתן ולגבש מסגרת להסכם.

מהלכים אלה שיקפו את ההזדמנות שזיהתה מצרים להרחבת תפקידה האזורי כמתווכת מעבר לרצועת עזה, והם באו בהמשך [למעורבותה](#) בספטמבר 2025 בתיווך בין איראן לסוכנות הבינלאומית לאנרגיה אטומית. עם ההכרזה על הסכם הפסקת האש, [בירך](#) עליו נשיא מצרים, עבד אל-פתאח א-סיסי. הוא קבע שההסכם "חימם את לבבותיהם של מיליוני שוחרי שלום ברחבי העולם" והביע תקווה שיהפוך להסכם קבוע אשר יסיים את המלחמה, ישיב את הביטחון והיציבות לאזור ויבטיח פיתוח, התקדמות ושגשוג. במאמר ביומון המצרי הפרו-ממסדי "אל-שרוק" [התגאה](#) העורך, עמאד אל-דין חוסיין, בתפקיד המרכזי שמילאה מצרים בתהליך התיווך לצד פקיסטן וטורקיה, בציינו ש"התקשורת בין שרי החוץ של שלוש המדינות הייתה כמעט יומיומית". לדבריו, "הלקחים ממלחמה זו – שנמשכה כ-40 ימים – הם רבים. אחד מהם הוא שמצרים היא מדינה גדולה ומרכזית, ושאי אפשר לנהל את האזור או לקבוע את גורלו בלעדיה".

לאחר השגת הפסקת האש, [פעלה](#) מצרים – בתיאום עם פקיסטן, טורקיה וערב הסעודית – בניסיון למנוע את חידוש הלחימה. שר החוץ המצרי, בדר עבד אל-עאטי, [קיים](#) התייעצויות ושיחות רציפות עם השחקנים הרלוונטיים במאמץ לסייע להצלחת המשא ומתן בין ארצות הברית לאיראן. בשיחת טלפון [שקיבל](#) מעמיתו הפקיסטני ב-19 באפריל, הביעו השניים תקווה לערוך סבב משא ומתן שני, במהלכו יגיעו הצדדים להבנות שיאפשרו את סיומה הסופי של המלחמה.

נוכח שאיפתה לשמש מתווכת מוסכמת, נקטה מצרים לאורך המלחמה עמדה זהירה: היא נמנעה מגינוי ישיר של פעולות ארצות הברית וישראל נגד איראן כדי לא לפגוע בקשריה עם וושינגטון וירושלים; במקביל, הגינויים של מצרים לתקיפות האיראניות במדינות ערב היו בתחילה [מגומגמים](#), אך [החריפו](#) בשל מורת רוחן של בעלות בריתה המפרציות – מדינות המהוות עבורה משענת כלכלית, ואשר ציפו ממנה לעמוד לצידן ביתר נחישות. במאמץ ליישב את ההדורים, [יצא](#) הנשיא א-

סיסי לסבב ביקורי סולידריות באיחוד האמירויות, בערב הסעודית, בקטר ובבחריין, [והדגיש](#) כי על כל הסכם סופי להביא בחשבון את דאגותיהן של מדינות המפרץ, ירדן ועיראק.

האינטרסים שמאחורי התיווך

מנקודת מבטה של קהיר, מאמצי ההסדרה בין וושינגטון לטהראן משרתים שורה של אינטרסים פנימיים ואזוריים – כלכליים, ביטחוניים ומדיניים.

במישור הכלכלי, העימות הרחב עם איראן, אף על פי שמצרים לא הייתה מעורבת בו במישורין, ערער את יציבות סביבתה האזורית, הסב פגיעה קשה לשורה של אינטרסים מצריים חיוניים וגרם למדינה נזקים מצטברים [המוערכים](#) במיליארדי דולרים. תעלת סואץ, ממקורות ההכנסה [המרכזיים](#) של מצרים במטבע זה, [רשמה](#) מאז ה-7 באוקטובר 2023 הפסדי הכנסות של כעשרה מיליארד דולר בשל [הירידה](#) בתנועת האוניות עקב המתקפות החות'יות בים האדום. ההסלמה הנוכחית – והחשש מהתפשטותה – [גרמה](#) למספר חברות ספנות בינלאומיות להשעות מחדש את השיט בתעלה, לאחר שנדמה היה שהחל להתאושש מהמלחמה הממושכת בעזה.

בנוסף, על רקע המלחמה באיראן, מצרים [חוותה](#) האטה בתיירות, קשיים בהעברת כספים מהכנסות עובדים במפרץ לתוך מצרים, עצירה זמנית של הגז הזורם אליה מישראל, פיחות בערך הלירה המצרית ביחס לדולר [ועלייה](#) במחירי הנפט והדלקים. לכל אלה התווסף החשש למגזר החקלאות, המעסיק [כרבע](#) מכוח העבודה המצרי, בעקבות חסימת מצר הורמוז, דרכו עוברים כשליש מהדשנים המגיעים למצרים. במקביל, הנזק לשרשראות האספקה למדינה עלול להחמיר במקרה של פגיעה בשיט במצרי באב אל-מנדב, שם עוברות סחורות רבות בדרכן לתעלת סואץ.

לאור פגיעותה הכלכלית של מצרים להשלכות המלחמה, התחזק האינטרס שלה בהשגת הפסקת האש. צעדי החירום שננקטו עקב המלחמה, בהם [צמצום](#) צריכת האנרגיה, מעבר לעבודה מרוחק והגבלות ייבוא, העידו על גודל הלחץ ששרר במצרים ועל חשיבות ייצוב המערכת הכלכלית. בנסיבות אלו, כאשר נזקי המלחמה משפיעים הן על האוצר המצרי והן על חייהם השוטפים של האזרחים, חידוש ההסלמה האזורית עלול להעמיק את המשבר הפנימי במצרים ולאתגר את המשטר.

במישור המדיני-ביטחוני, המלחמה [העצימה](#) את החשש המצרי מהתחזקות ישראל במאזן הכוחות האזורי. מנקודת מבטה של קהיר, ישראל – שממשלתה [מכריזה](#) שוב ושוב על "שינוי פני המזרח התיכון" [ומקדמת](#) תוכניות לעידוד הגירה מרצון של פלסטינים מעזה לסיני – נתפסת כאיום גובר על ביטחונה הלאומי. באופן דומה, המערכה הישראלית-אמריקאית נגד איראן [מתפרשת](#) על ידי רבים במצרים כמהלך שנועד לבסס דומיננטיות ישראלית באזור, תוך הישענות גוברת על כוח צבאי מול שכנותיה, ובגיבוי הממשל אמריקאי. לפיכך, סיום המערכה בהבנות הדדיות – ללא הכרעה צבאית ניצחת – הולם את העדפתה של קהיר לביסוס מערכת אזורית רב-קוטבית.

זאת ועוד, בשונה ממדינות המפרץ, התופסות את איראן כאיום צבאי קרוב וישיר, מצרים – חרף סלידתה מהרחבת השפעתה של איראן באזור ומשאיפותיה הגרעיניות – רואה בה איום עקיף ומוחשי פחות. היעדר גבול משותף, מרחק גיאוגרפי יחסי ותהליך [התקרבות](#) הדרגתי שנרשם בשנים האחרונות מאפשרים לקהיר לאמץ עמדה גמישה יותר כלפי טהראן, תוך שמירה על ערוצי תקשורת פתוחים והימנעות מהצטרפות למחנה אנטי-איראני מובהק. לצד תקוותה של מצרים לשיפור עתידי ביחסים בין מדינות ערב לאיראן, היא [מזהה](#) יתרונות ביכולת האיראנית להרתיע את ישראל ולאזן את השפעתה. טורקיה – מעצמה לא ערבית נוספת – נתפסת אף היא במצרים כאיום הניתן להכלה מאז שצמצמה את תמיכתה באחים המוסלמים [ושיפרה](#) את קשריה עם קהיר.

הקוורטט הערבי-אסלאמי: הזדמנות לארכיטקטורה אזורית חדשה

התיווך בין טהראן לווינגטון נעשה במסגרת מנגנון מרובע [שהשיקו](#) שרי החוץ של מצרים, פקיסטן, טורקיה וערב הסעודית בריאד ב-20 במארס, ושכונס מאז עוד פעמיים, באיסלמבאד ובאנטליה. "קוורטט" ערבי-אסלאמי זה החל לפעול נוכח המלחמה באיראן, אך התקוות [שתולים](#) בו פרשנים מצרים אינן נוגעות רק לסיימה אלא גם לעיצוב הסדר האזורי שייכון אחריה בהיבטים אסטרטגיים מגוונים, בכללם: הפחתת התלות האזורית במעצמות העולמיות, גיבוש הסדרי ביטחון יציבים, בלימת "השאיפות ההגמוניות" האזוריות המיוחסות לישראל ולאיראן, חיזוק מערכי הגנה אזוריים משותפים, הבטחת נתיבי שיט ושמירה על אינטרסים כלכליים.

בנוסף, על פי [דיווח](#) ב"בלומברג" מאפריל 2026, הסכם ההגנה שערכו ערב הסעודית ופקיסטן בספטמבר 2025 עשוי בעתיד להתרחב לברית מרובעת הכוללת גם את מצרים וטורקיה. בראיית קהיר, פוטנציאל הסינרגיה בין המדינות – המונות יחדיו

כחצי מיליארד נפש – מתבסס על מקורות כוחן המשלימים: למצרים צבא חזק, אוכלוסייה גדולה ושליטה בתעלת סואץ; לסעודיה מאגרי נפט ענקיים, עוצמה כלכלית ומעמד דתי מוביל כערש האסלאם; לטורקיה תעשייה ביטחונית מתקדמת, חברות בנאט"ו ומיקום פיסי בין מזרח למערב; ולפקיסטן מטרייה גרעינית. בנוסף, לארבעתן יחסים טובים עם המעצמות. עורך היומון המצרי הפרו-ממסדי "אל-מצרי אל-יום", עלאא' אל-ע'טריפי, [הביע תקווה](#) ש"התלכדות זו תשמש גרעין לסדר אזורי חדש".

במקביל, הרצון של מצרים להפגין נכסיות בעיני בעלות בריתה המפרציות ולשרת אינטרסים אזוריים משל עצמה הוביל אותה [לשוב ולקדם](#) לאורך המלחמה רעיון שעלה כמה פעמים בעבר ונגנז: הקמת כוח צבאי ערבי משותף להתמודדות עם אתגרי האזור. שר החוץ עבד אל-עאטי ואחרים [צינו](#) כי כוח כזה יאפשר למדינות ערב להתמודד ביתר יעילות עם האיומים והסכנות שעומדים בפניהן ולהשפיע על הסדר האזורי. לפי [מספר דיווחים](#), מצרים גם העניקה במלחמה לכמה ממדינות המפרץ סיוע צבאי, ובכלל זה [הצבת](#) מטוסי קרב מסוג ראפאל באיחוד האמירויות ופריסה של מערכת הגנה אווירית משודרגת מסוג Skyguard Amoun. צעדים אלה נועדו לאותת למדינות המפרץ שהמשענת הכלכלית שהן מעניקות למצרים מניבה להן דיבידנד ביטחוני ממשי.

שורשי היוזמה להקמת כוח ערבי משותף [חוזרים](#) שנים רבות אחורה, אך היא מעולם לא יצאה אל הפועל בשל פערים בין מדינות ערב לגבי חלוקת האחריות, שאלת המימון והגדרת האיומים שמולם יוקם הכוח. לאור פערים אלה, ונוכח חולשתה של הליגה הערבית, ניתן להעריך שגם היוזמה הנוכחית להקמת כוח ערבי משותף צפויה להיתקל בקשיים משמעותיים וסיכויי הצלחתה נמוכים. מנגד, ייתכן שלמנגנון הערבי-אסלאמי המרובע – אשר מונה מספר קטן יותר של מדינות ומתמקד עד כה בפעילות דיפלומטית, ללא יומרות צבאיות – סיכויי הצלחה גבוהים יותר להפוך למסגרת פעולה, שתגדיל את משקלן של חברותיו באזור ואת השפעתן על הממשל בווישינגטון. לזכותו של הקוורטט עומד גם הניסיון המשותף שצברה "השמינייה", ברית ערבית-אסלאמית מעט ותיקה ורחבה יותר, שנוצרה על רקע המלחמה בעזה וכוללת אף היא את ארבע המדינות.

משמעויות

לאור העניין של מצרים בסיום המערכה מול איראן ומעורבותה במאמצי התיווך, חידוש הלחימה והתמשכותה לאורך זמן עלולים להפוך לנקודת מחלוקת נוספת בינה לבין ישראל, שתעיב על היחסים הצוננים ממילא בין המדינות. בנסיבות אלה, מצרים ומסגרות פעולה ערביות-אסלאמיות שבהן היא פועלת – בהן "הקוורטט" – צפויות לאמץ קו לעומתי לישראל בסוגייה האיראנית ולפעול לבידודה האזורי. הן גם יכולות לאתגר את מדיניותה בזירות פעולה נוספות – החל מלבנון, דרך הזירה הפלסטינית (רצועת עזה, הגדה המערבית וירושלים) ועד לנושאי בקרת נשק.

במטרה למנוע הידרדרות אפשרית ביחסים עם קהיר ולבלום את התגבשות המנגנון המרובע או מסגרות אחרות כציר אזורי אנטי-ישראלי, מומלץ לירושלים לנקוט את הצעדים הבאים:

- **חיזוק הדיאלוג המדיני והביטחוני הישיר עם קהיר:** על ישראל לחתור לגשר על הפערים עם מצרים בסוגיות שנויות במחלוקת, ובתוך כך להדק את התיאום עמה סביב השיקולים המנחים את המערכה עם איראן. ערוץ בילטרלי אפקטיבי עשוי לשפר את תיאום הציפיות מול מצרים ולמתן את נטייתה לטפח את הקוורטט כמסגרת אזורית מתחרה. יתרה מכך, ביכולתה של ישראל לרתום את מעורבותה של מצרים במשא ומתן מול איראן – לצד עניינה בסיום המהיר של המלחמה ומחויבותה לבעלות בריתה המפרציות – להשגת הסכם ההולם את הדאגות והאינטרסים הביטחוניים של ישראל.
- **אימוץ רטוריקה מרוסנת:** מוטב להנהיג הישראלית להימנע מהצהרות מתלהמות שיחזקו את דימויה השלילי והתוקפני של ישראל במצרים כמדינה המבקשת לשרטט מחדש באופן חד-צדדי ובכוח הנשק בלבד את מפת האזור. לצד הבלטת עוצמותיה הצבאיות המרתיעות של ישראל, יש להדגיש מסרים המצדדים בחיזוק היציבות במזרח התיכון, בכיבוד הסדר המדינתי הקיים באזור ובחתימה להסדרים דיפלומטיים בדרכי שלום.
- **טיפוח שיתופי פעולה כלכליים:** על ממשלת ישראל לשקוד על קידום אינטרסים משותפים קונקרטיים מול מצרים, בפרט בתחומי הגז, הסחר והתעשייה. מדיניות זו תמחיש את היותו של השלום עם ישראל נכס מועיל לכלכלת מצרים ואת הצורך החיוני בשימור מערכת היחסים התקינה בין המדינות גם במציאות של מתחים וחילוקי דעות.

* המחברים מודים לאודי דקל, גליה לינדנשטראוס, רז צימט ויואל גוד'נסקי על הערותיהם המפרות.

עורכי הסדרה: ענת קורץ ואלדד שביט.